

KARANFİL VE YASEMİN

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

ROMAN

MEHMET RAUF

2. BASKI

mıras

MEHMET RAUF
KARANFİL VE
YASEMİN

Can Miras

Karanfil ve Yasemin, Mehmet Rauf

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kanaat Kütüphanesi, 1924

Can Yayınları'nda 1. basım: 2021

2. basım: Ocak 2024, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Editör: Fatih Altuğ

Düzeltili: Burçin Gönül

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Alper Zeki

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çifttehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5145-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MEHMET RAUF
KARANFİL VE
YASEMİN

Günümüz Türkçesine uyarlayanlar
Esin Hamamcı – Uğur Erden

ROMAN

♥can

Mehmet Rauf'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Eylül, 2019

Eylül (Günümüz Türkçesiyle), 2019

İhtizar, 2020

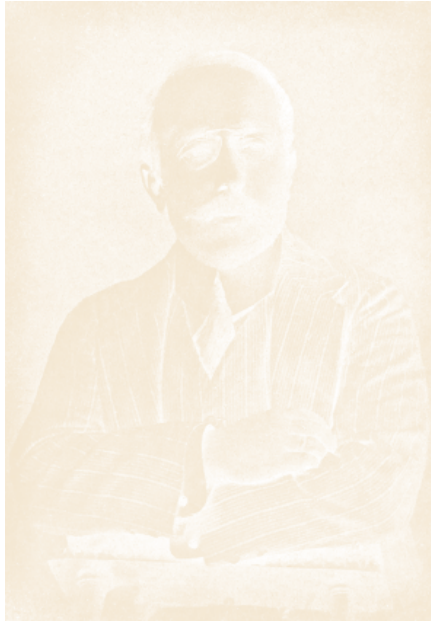
İhtizar (Günümüz Türkçesiyle), 2020

Âşıkane, 2020

Âşıkane (Günümüz Türkçesiyle), 2020

Karanfil ve Yasemin, 2021

MEHMET RAUF, 1875'te İstanbul'da doğdu. Balat Mahalle Mektebi'ni bitirdikten sonra sırayla Eyüp Rüştiyesi, Soğukçeşme Rüştiyesi ve Bahriye Mektebi'nde okudu. Daha sonra memuriyete atıldı. İlk öyküsü 16 yaşındayken Halid Ziya'nın İzmir'de çıkardığı *Hizmet* gazetesinde yayımlandı. Erken yaşlarda kendini gösteren tiyatro ve edebiyat merakı, memuriyet yıllarında Servet-i Fünun çevresine girmesini sağladı. Tevfik Fikret'in halası Ayşe Sermet Hanım'la evlenip Fikret'in Rumelihisarı'ndaki yalısında yaşamaya başladı. Daha sonra Halid Ziya'yla sıkı bir dostluk kurdu. Büyükada'da bir kadına âşık oldu ve aşkına karşılık bulamayınca intihara kalkıştı. Hüseyin Cahid ve Halid Ziya son anda yetişerek hayatta kalmasını sağladılar. Meşrutiyet'in ilanından sonra tekrar yazmaya başladı. *Eylül* romanıyla edebiyatımızda önemli bir yer tutan Mehmet Rauf, diğer eserlerinde de aşk maceralarını konu edinmiştir. Mehmet Rauf 1926'da felç geçirdi, 1931'de İstanbul'da öldü.

Mehmet Rauf

Önsöz

2 Mart-20 Haziran 1923 tarihleri arasında *Tanin* gazetesinde tefrika edilip 1924'te Kanaat Kütüphanesi tarafından kitaplaştırılarak basılan *Karanfil ve Yasemin*, Servet-i Fünun döneminin en önemli yazarlarından Mehmet Rauf'un (1875-1931) ana temasını aşk üçgeninin oluşturduğu bir kitabıdır. *Eylül*'de de benzer bir temayı kullanan Mehmet Rauf, bu kitapta gözlem yeteneğini gözler önüne seren bir şekilde dönemin modasını, insanların yaşayışlarını ve psikolojilerini ayrıntılarıyla işler. Bu esnada okurun 1920'li yıllardaki Batılılaşmayı izleyebilmesini sağlar. Kitapta bir yandan çaylar, partiler, önceki döneme göre çok daha yakın olan kadın ve erkek ilişkileri, kıyafetler ve âdetlerdeki değişim sergilenirken bir yandan da bunların iyi ve kötü sonuçları, insan olma gerçeği bir an unutulmadan ele alınır. Yer yer Samim, Paşa ve doktorun konuşmalarıyla bu değişimin çok hızlı ve acele olup olmadığı didaktik bir şekilde sorgulanırken çoğu zaman yazar söz konusu değişimi hikâye içerisinde, özellikle Paşa'nın çay partisi ile Saccide Hanım'ın partisini karşılaştırdığı yerlerde, bir süreçle anlatır. Tüm bu sürecin çatısı Avrupa'dan yeni dönmüş olan Samim'in Pervin ve Nevhiz arasında kalmasıyla, bu esnada ortaya çıkan çapraşık ilişkilerle kurulur.

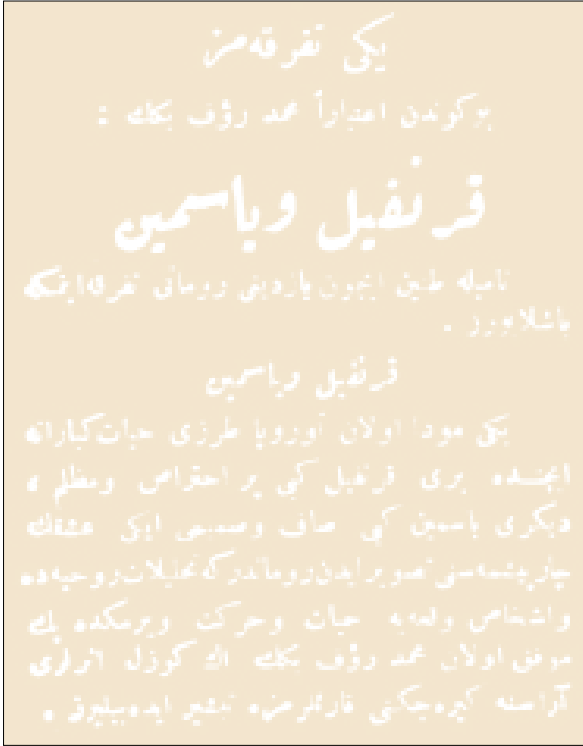
Karakterlerin psikolojilerinin *Eylül*'deki kadar ağırlıklı bir şekilde ele alınmaması dışında ondan çok da aşağı kalır bir yanı olmayan bu eserin neden bu kadar gerilerde kaldığı bir muammadır. Bunun nedeni eserin yayımlandığı tarihlerde Mehmet Rauf'un artık eski popülerliğine sahip olmaması olabilir. Bu-

nunla birlikte eserde söz konusu hızlı Batılılaşmanın pek de övülmemesi onun kanon dışı kalmasına neden olmuş olabilir. Fakat bugün bu eseri tekrar gündeme getirmemek, ele almak için hiçbir nedenimiz bulunmuyor. Tam da bu nedenle biz, Can Yayınları'nın Miras dizisinden çıkmış olan elinizdeki kitabı yayıma hazırlamış bulunmaktayız. Umuyoruz bu amaca hizmet edecektir.

Karanfil ve Yasemin'i hazırlarken eserin 1924 baskısını temel alarak tefrikadaki farklılıkları notlandırmayı tercih ettik. Önemli olabilecek kişi isimlerini, mekân adlarını ve yabancı dillerdeki cümleleri de bu notlandırmaya dahil ettik. Bugün kullanımda olan kelimelerin günümüzdeki imlalarını tercih ederken artık neredeyse hiç kullanılmayan kelimelerde eski imlayı koruduk. Bugün kullanılmayan kelimeler ve tamlamalar için kitabın sonunda bulabileceğiniz bir sözlük hazırladık. Metnin akıcılığını sağlamak adına diyalogları konuşma çizgi-siyle değil çift tırnak işaretiyle verdik. Çok nadir olmakla birlikte cümlenin anlamını bozacak derecede eksiklik olduğunu düşündüğümüz yerlerde kelimeleri köşeli parantezle kendimiz ekledik. Son olarak, gerekli gördüğümüz yerlerde metni görsellerle destekledik.

Tüm bu çalışmada bize bu imkânı sunan Can Yayınları'na, özellikle bu zorlu günlerde bizi gerektiğinde idare edip gerektiğinde teşvik eden dizi editörümüz Mustafa Çevikdoğan'a, editörümüz Fatih Altuğ'a ve her zaman olduğu gibi desteğini bir an olsun eksik etmeyen sayın hocamız Prof. Dr. Seval Şahin'e teşekkürlerimizi borç biliriz. Bununla birlikte gerek tefrikalar, belgeler, kitaplar ve gerekse görsellere ulaşımımızı kolaylaştırmaları açısından varlıklarının büyük önem taşıdığı Atatürk Kitaplığı, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi ve Taha Toros Arşivi'ne teşekkür ederiz.

Esin Hamamcı, Beşiktaş
Uğur Erden, Kadıköy
2020

Tanın gazetesinde 2 Mart 1923'te ilk sayfada çıkan tanıtım metni: “Yeni tefrikamız. Bugünden itibaren Mehmet Rauf Bey’in *Karanfil ve Yasemin* namıyla *Tanın* için yazdığı bu romanı tefrika etmeye başlıyoruz. *Karanfil ve Yasemin*, yeni moda olan Avrupa tarzı kibar hayatı içinde biri karanfil gibi ihtiraslı ve karanlık, diğeri yasemin gibi saf ve samimi iki aşkın çarpışmasını anlatan romandır ki ruh tahlilleri ve olay örgüsüne hayat ve hareket vermekte pek başarılı olan Mehmet Rauf Bey’in en güzel eserleri arasında gireceğini okurlarımıza müjdeliyoruz.”

Birinci Kısım

Kadri Paşaların Çayında

Samim hole girdiği vakit, kenarlara sıkışmış, köşelere çekilmiş kadın erkek seyircilerin önünde genç çiftler latif bir *boston*'ın¹ salınan dalgaları arasında âşıkane dönüyorlardı.

Kalabalık arasında ilerleyemeyeceğini görerek, yukarı kata çıkan merdivenin beyaz bir hasır takımla döşenmiş yan köşesindeki yüksek hurma dalının altına çekildi ve etrafına göz gezdirdi.

Holden geniş bir girişle salona geçiliyordu. Birbirine dik, geniş iki kanattan oluşan salonun iç kısmı bir tarafı bir sanat harikası denilecek pek özenilmiş bir kış bahçesiyle, diğer tarafıysa geniş bir terasla çevrilmiş bulunuyor, sonra binanın cephesini dolaşıp hol hizasına gelen terastan zarif bir pergola² ile tekrar hole dönülüyordu. Hususi bir tertiple konulmuş iki büyük ayna vasıtasıyla salonlar, bahçe ve teras tek bir bakışla bütün bir halde görülebiliyordu.

Samim hiç ummadığı bu galeyan, bu karmaşa arasında şaşmış kalmıştı.

1. Valsin yavaş, Amerikan versiyonu olarak kabul edilen bir tür dans. (Y.N.)

2. Gölge oluşturması için genelde sarmaşıkgillerle sarılı, metal veya ahşap çardak veya belirli bir yol boyunca uzanan geçit. (Y.N.)

Üç gün evvel, en samimi çocukluk arkadaşı, en ciddi gençlik dostu olan Kadri Paşazade Pertev'e Galata'da rast gelmiş, onunla konuşurken Pertev kendini bugün için babasının Nişantaşı'ndaki konağında verilecek çaya davet ederek, "Gelirsen pişman olmazsın... Bizim çaylar pek özenilmiş, pek eksiksizdir... Bütün İstanbul'un en seçkin erkeklerini, en seçilmiş hanımlarını görür, tanır-sın..." demişti.

Samim, harbin¹ son senelerinden beri İsviçre'de yaşamış, İstanbul'a şimdi hemen pek yeni dönmüştü; her ne kadar dostlarından İstanbul'da bu son senelerde kesin bir şekilde ortaya çıkan toplumsal bir cereyan, yeni bir hayat başladığını işitmiş, hatta bazı ayrıntılı bilgilere vâkıf olmuşsa da, bu hayatın gözünün önündeki görünüşleri onu yine son derece şaşkırtmaktan uzak kalmı-yordu.

Biraz sonra orkestra sustu, dans eden çiftler durdu-lar; bir anda kalabalık karıştı, ayakta duranlar dansa yer vermek için salonda kenara çekilmiş sandalyelere, kol-tuklara koşuştular. O esnada Samim terasın camlı kapısı-nın önünde güldüre güldüre iki hanıma bir şeyler anla-tan Pertev'i gördü, hemen o tarafa seğırtti fakat salonda üç adım atmamıştı ki, yaşlıca bir beyin kolunda kendine doğru gelen genç bir kadının karşısında bulundu ve ren-gi kül gibi olarak gayriihtiyari durakladı. Bu bir hanımdı ki, İstanbul'a geldiği on beş günden beri Beyoğlu'nda te-sadüflerinde güzelliği ve alımıyla kendini son derece cezbetmişti, adeta hayatını uzak bir güzellik hayali gibi ateşli bir iştiyak içinde alevlerle işgal ediyordu. Şimdi hiç beklemezken burada da böyle tesadüf etmek, şüphesiz takdim olunarak daha yakından tanıyacağını düşünmek,

1. Birinci Dünya Savaşı. (Y.N.)

onu sarhoş eden pek şiddetli bir duygu oldu, kalbi nihayetsiz bir emel tufanıyla şişti.

* * *

Şimdi Pertev onu görmüş ve yanına gelmişti.

İki dost, birbirinin elini son derece bir samimiyetle sıktılar.

Pertev, "Hoş geldin azizim fakat o kadar geciktin ki gelmeyeceksin zannettim. Senin hesabına üzülüyordum," dedi.

"Gelmemek mümkün mü? Hatta davet ettiğin için sana son derece teşekkür bile edeceğim. Yalnız, rica ederim bana söyle: Bu kadınların hepsi de Türk mü yoksa rüya mı görüyorum?"

Pertev zarif bıyıklarının altında beyaz ve tatlı dişleleriyle tebessüm ederek, "Ben sana söylemedim miydi?" dedi. "Hayatımızda, inkılap mı evrim mi her neyse son senelerde meydana gelen bu değişikliğe sen de şaş ben de şaşayım... Evet, azizim, bu rüya değil, gerçekten bir hakikat... Bu gördüğün kadınların hepsi de Türk, hem de birkaç sene evveline gelinceye kadar erkeklerle böyle dans etmeyi bırak, bir tanesine rast gelince köşe bucağı saklanan Türk hanımlarından. Buna ne dersin?"

"Sadece bir harika!"

Samim hem bu sözleri söylüyor hem etrafındaki hayatın en küçük ayrıntısını da gözden kaçırmamak ister gibi sağına soluna bakarak tetkik ediyordu.

Pertev sordu:

"İyi bir harika mı yoksa fena bir harika mı, fikrini açık söyle..."

Samim derin, ciddi bir kanaatle, "Hayır, bilakis son derece takdire değer bir harika..." dedi. "Bilirsin ki, bütün milli felaketlerimizi yalnız bizde sosyal hayatın eksikliğine yükleyenlerdenim..."

“Öyleyse Paşa ile çok iyi anlaşacaksınız... Babam, Büyük Fuad Paşa gibi Türkiye'nin ilerlemesi ancak harem duvarlarının yıkılmasıyla başlayabilir fikrindedir... Ben de gerçi böyle düşünüyorum ama ansızın yıkılan duvarın arkasında asırlardan beri bunalmış yaratıkların, kapalı kalmış çirkinliklerin böyle birdenbire meydana dökülmesini hiç hoş bulmuyorum. Çünkü bu hayat başlayalıdan beri nasıl bir çorba içinde yüzdüğümüzü mümkün değil hayal edemezsiniz... Fakat bunu sonra uygun bir zamanda uzun uzun konuşur, tartışırız... Gel şimdi Paşa'ya gidelim, seni en evvel ona takdim edeyim; sonra herkesi ayrı ayrı tanırısın...”

Samim herkesten evvel, deminki hanıma takdim edilmek arzusuyla yanıyordu fakat ne olsa bu akşam mutlak onunla görüşeceğini düşünerek, yeniden derin bir saadet hissetti ve sesini çıkarmayarak, kalabalık içinde, ahenkli kahkahalara eklenen Fransızca ve Türkçe nağmeler arasında Pertev'i takip etti.

Pertev gözleriyle Paşa'yı arayarak yürürken sol köşede bir kanepede bir bey ve bir hanımla konuşan yaşlı bir hanımefendiyi gördü, “Hah, annem...” dedi ve Samim'i elinden tutup götürerek evvela ona takdim etti.

Hanımefendinin gösterdiği pek nazik, pek güler yüzlü kabule Samim teşekkür ederken:

“Her ne kadar İstanbul'da böyle bir âlemde ilk defa bulunuyorsam da bunun bizim hayatımız için pek benzersiz bir başarı olduğunu anlamak hiç güç değil hanımefendi... Bundan dolayı son derece tebrik ederim... Özellikle salonunuzun düzeni, döşemeleri bir sanat harikasıdır; pek belli ki buna rasgele bir döşeme çırağı değil, ince ve yüksek bir zevk yol göstermiş...”

Hanımefendi kayıtsızca cevap verdi:

“Ha, fakat böyle şeylerle ben meşgul olmam... Bunun için benden çok kızlarımı, özellikle Pervin'i tebrik

etmelisiniz... Ne olsa böyle yeni düzen şeylerden pek anlamıyorum...”

Ve o esnada oradan geçmekte olan genç bir hanıma seslenerek, “Pervin, gel bak, beyfendi salonun düzenini pek beğenmiş... Tebrik ediyor,” dedi.

Sonra onları birbirine tanıtmak için, “Pertev’in en samimi dostlarından Samim Bey...” Ve Samim’e dönerek sadece, “Kızım Pervin...” dedi.

Pervin Hanım yaklaştı. Gözlerinde derin bir hayret ifadesi vardı. Pek tatlı bir billur sesle, “Nasıl beyfendi,” dedi. “Nasıl, ben aksine bu kadar dikkat çekecek bir şey yoktur zannediyorum...”

Samim izah etti:

“Bir kere binanın tarzı İstanbul için fevkaladedir, tam en son İngiliz tarzı... Fakat beni asıl hayran eden şey döşemedeki zevkin ahengidir; eşyanın, resimlerin seçimi, yerleştirilmesi, heykellerin, bibloların dağılışı pek ince bir zevke işaret ediyor. Özellikle, resimler olsun heykeller olsun belli ki rasgele alınmamış, uzun ve bilgi dolu bir süreçle seçilmiş şeyler... En manalı, en kıymetli, en güzellerinden... Bunun sizin tarafınızdan yapıldığını öğrenmek beni derin bir iftiharla mesut etti... Çünkü hanımlarımızın özellikle böyle ince sanatlarda bu kadar ilerlediğini görmek benim için en büyük bir saadettir...”

Pertev, “Pervin küçükten beri meraklıdır... Her zaman böyle şeylerle meşgul olmuştur,” dedi.

Bu yirmi iki yaşlarında, ufak tefek, zengin ve ahenkli vücudu olan bir hanımdı. Kısa kestane saçlarının dalgalarıyla, hatta uzun ipek kirpiklerinin hareketiyle bile gölgeleniyor denilecek kadar narin ve beyaz bir cildi vardı; koyu sarı gözleri bitimsiz gülümseme dalgalarıyla taşıyordu. Fakat asıl şahsiyeti dudaklarında ortaya çıkmış denilebilirdi. Bu biraz kalınca ve gayet tatlı kırmızı dudaklar en küçük bir imayla birden pespembe oluveren

şeffaf çehrenin yavru masumiyetiyle parlayan canlı gözlerin yanında o kadar çekici, o kadar fitneci tebessümlerle ateşleniyordu ki, insan saflıkla şeytanlığın bu bariz zıtlığı arasında şaşır kalıyor, harap oluyordu. “Gözlerime inanmayınız, bilerseniz ben ne kadar korkunç bir şeytanim!” der gibi tebessüm eden bu dudaklar bu çehre için en esrarenç, en merak uyandırıcı bir muammaydı.

Samim bu zıtlık ifadesine, bu muamma tehdidine rağmen, onu pek narin, pek hassas buldu, resmî birkaç söz daha konuşarak ilk *one step*¹ için söz aldı ve ayrıldılar.

Pertev önde, o arkada şimdi terasa çıkmışlardı. Orada tekrar deminki hanımla karşılaştı; o, kendi gibi iki genç kadının arasında, onlara neşeli neşeli bir şeyler söylüyordu. Ve Samim küçük bir anda onun söz söyleyişindeki edayı, dudaklarının ifadesini, varlığının en açık görünümündeki ahengi o kadar cazip ve büyüleyici buldu ki evvelce yalnız uzaktan görerek hayran olduğu bu kadının özellikle mahremiyetindeki şiirselliği hayal ederek, “İnce bir âşığa ne benzersiz zevkler verebilir!” diye düşündü ve erkekliğinin en derin köşelerine kadar aşk ve arzuyla titredi.

Nihayet Pertev babasını bulmuştu.

Paşa'nın yanında kendi gibi kır saçlı yaşlıca bir zatla o ayarda bir hanımefendi vardı. Samim bu zatla hanımı evvelden tanıyordu. Erkek seçkin ailelerin çoğunun özel doktoru Cevdet Kerim Bey, kadınsa, karısı Saraylı Hanım'dı.

Pertev, Samim'i babasına pek özenli bir takdimle tanıttı; Paşa, büyük bölümü elçiliklerde geçmiş zengin bir hayatın merasime alışkın gösterişiyle ayağa kalkarak bü-

1. Boston dansının görece basit bir türü. (Y.N.)

yük bir karşılama yaptı. Ve o esnada Samim'in, doktorun da elini sıktığını görünce, "Vay, doktorla tanışıyor musunuz?" diye sordu.

Cevdet Kerim Bey cevap olarak, "Samim Bey'i çocukluğundan beri tanırım," diye karşılık verdi. Ve sonra zevcesine dönüp: "Hatta tanırız, değil mi hanım?"

Saraylı Hanım, "Öyle ya, öyle ya... Elimizde büyüdü demektir, tıpkı Pertevciğim gibi," diye tamamladı.

Doktorun Nişantaşı'nın yüksek aileleri arasında vazifesiyle kazandığı samimi konumu, karısı Saraylı Hanım şakacılığı, laubaliliği, gevezeliğiyle elde etmişti. Saraylı Hanım'ın beyaz saçlarla çevrili geniş çehresinde iri siyah gözleri son derece şeytanca parlar, kısaca boyuna ve şişmanlığına rağmen vücudu gençlere has atıklıkla kaynardı.

Her sözünü mutlaka güle güle söyler ve parlak başlayıp hemen kısılan küçük kahkahalarla sürekli gülerdi. Saraylı Hanımsız bir çay, bir eğlence mümkün değil olmazdı, o her eğlencenin en kıymetli bir bülbülü gibi her salonda kahkahalar saçardı.

Pertev babasına Samim'in Avrupa'dan pek yeni geldiğini, o kadar senedir uzak bulunduğu İstanbul'a şimdi gelince buradaki hayatta gördüğü değişimden son derece şaşkın olduğunu anlatıyordu.

Paşa, Samim'e dönüp, "Bunu savaşa borçluyuz oğlum," dedi. "Muharebe sayesinde dört-beş dev adımı attık, Allah'a şükür bu hayata girdik. Bunun zararlarından korkan, aleyhinde bulunanlar pek çok, ama ben bunlardan değilim. Hatta ben bunun zararı değil, bilakis pek büyük faydası olduğunu iddia ediyorum. Çünkü sosyal hayatı olmayan bir millet boğulmaya mahkûmdur..."

Samim cevap verdi:

"Evet, ben de bu fikirdeyim Paşa Hazretleri... Hatta

demin Pertev Bey'e söylediğim gibi, ben bu konuda bütün milli felaketlerimizi hep kadınsız hayata yükleyecek kadar ileri gidiyorum."

Doktor onayladı:

"Pek doğru. Medeniyet ve ilerleme tamamen kadın tesiridir; yalnız benim fikrimce bizim için bu pek hazırlıksız ve pek ani oldu. Avrupa'da asırlarca hazmedilerek meydana getirilmiş olan bütün gelişmeyi bir hamlede bütünüyle yutmak istersek mide fesadına uğrayarak helak olacağımızdan korkarım."

Paşa bu söze pek coşkulu, pek sinirli bir karşılıkla atıldı, iri karnıyla yerinden bir kere kalkıp tekrar oturarak, "Başka çare var mı?" diye haykırdı. "Başka çare var mı? Açlıktan ölecek hale gelmiş bir adam eline yiyecek bir şey geçirince nasıl tereddütsüz midesine indirirse biz de aynı durumdayız. Zarar, elbette zarar göreceğiz... Fakat bu hayattan uzak kaldığımız asırlarda daha ne feci, daha ne korkunç zararlar gördük... Öyle ki şimdi gördüğümüz zararlar eskisine nispeten kârdır; zira başka türlü yok olmamız muhakkaktır."

* * *

Bu esnada Saraylı Hanım, hafif bir sabırsızlıkla kal-karak, "Pertev ver kolunu da biraz gezelim... Çünkü burada boğuluyorum," dedi.

Onlar uzaklaşırken doktor karısının bu garipliklerini alışmış bir bakışla şöyle yandan bakarak konuya devam etti:

"Hayır, ben bu hayatın zararlarından ziyade asıl gü-lünç, maskara taraflarından bahsediyorum. Asırlardan beri birbirinden ayrı yaşamış iki cins, şimdi birdenbire birbirine kavuşuyor; bunlar birbirinin karşısında sadece durmaktan bile âcizdirler; halbuki biz en son danslara

kadar her şeyi serbest bırakıyoruz... Artık bu şart içinde seyreyleyin siz gümbürtüyü, değil mi? Birbirine karşı tıpkı Âdem'le Havva konumunda iki cins... Ne ilişki kurmaktan, ne usulden, ne adaptan haberleri var... Avrupa'da salon hayatının serbestliğini, eğlencelerini edep ve düzen dairesinde sevk ve muhafaza için öyle kurallar, öyle esaslar var ki asırlardan beri toplanmış ve derlenmiş... Bizde bunlar hiç bilinmiyor yahut yarım, eksik bir şekilde biliniyor... Daha sonra o adamlar o hayat içinde büyümüş, bizse bunlara tamamen yabancı, tamamen... Canım düşünsenize, değil mi efendim?"

Samim söze karıştı, "Gerçi bu düşünceler pek doğrudur," dedi. "Avrupa'da salon hayatına alışmış bir adam, kurulmuş bir saate benzer; her hareketi ölçülmüş, her sözü biçilmiştir; böyle bir adamın konuşması, giyinmesi, yatması, hatta nefes alması bile başka türdür... Bir usul altındadır... Doktor beyin hakkı var fakat aynı zamanda Paşa Hazretleri'nin buyurdıkları gibi, bizim için de başka çare yok... Şimdi bunları öğrenmek için beklemeye mi mecbur olacağız?"

Paşa, bir daha yerinden sıçrayıp tekrar oturarak, "Öyle değil mi ya," diye haykırdı. "Artık beklemeye vaktimiz yok, millet mahvoluyor; ancak bu şartla kurtulabileceğiz... Varsın başta gülünç kusurlar hatta zararlı taşkınlıklar, maskaralıklar olsun... Kurban, elbette kurban vereceğiz... Fakat şuna güvenerek ki bunlar artık hayır için verilmiş son kurbanlar olacak..."

* * *

Tekrar Saraylı Hanım'ın sesi işitildi.

"A, bitmedi mi hâlâ Allah aşkına..." diyordu. "Ayol bırakınız çocuğu biraz gezsin eğlensin. Zavallıyı aranızda aldınız, vaaz mı veriyorsunuz... Haydi Pertev, al götür

biraz gezerdir... Sürü sürü genç hanımlar var, yalnız başlarına sıklık duruyorlar... Götür, tanıt... Oynasınlar. Eğlensinler...”

Pertev tebessümle karşılık verdi:

“Bu işi siz benden çok daha iyi yaparsınız... Ben ne olsa erkeğim... Hanımları sizin gibi yakından ve candan tanımam... Dahası var... Samim olsa benden kuru bir tarif alabilir... Halbuki sizde tuzlu biberli ne güzel ayrıntılar, ne gizli hikâyeler, ne tatlı fıkralar vardır...” Ve Samim’e dönüp şakacı bir tavırla: “Senin belki haberin yoktur Samim...” dedi. “Saraylı Hanım’ın özellikle bu yeni hayatın bilmediği esrarı yoktur, yalnız bu kadar da değil, İstanbul’un en yaman dillerindedir.”

Saraylı Hanım haykırmaya başladı.

“Ne halt ettin? Beni galiba kötülüyorsun... Doktor müsaade etmesene... Bu küstah çocuğa haddini bildirsene... Karşında karını kötülüyorlar, türlü iftiralarda bulunuyorlar da hiç sesini çıkarmıyorsun... Böyle olur mu?”

Paşa şen, gürlütülü, sürekli kahkahalarla:

“Ey, fırsat bu fırsattır... değil mi doktor? Öyle ya, kim bilir çıkacak ne kuyruk acıları vardır...”

Saraylı Hanım tekrar haykırdı:

“Ne, kuyruk acısı mı? Kimin kimde acaba? Dışarıda herkesin arasında o kadar iyi huylu, o kadar sakın, o kadar nazik ve yumuşak görünen bu adamın evdeki baskısını hayal edemezsiniz... On beş senedir bana kan kusturdu...”

Birdenbire dönüp Samim’in kolunu tuttu:

“Haydi gel oğlum... Gel dolaşalım... Gel dolaşalım da bir nefes alayım... Zira iki saattir bu iki ihtiyarın arasında sıkıntıdan boğulacağım...”

Doktor kahkahalarla cevap verdi:

“Haydi git biraz dedikodu yap da açıl bari... Bak Samim Bey kaç senedir İstanbul’da değilmiş, tabii buradaki

durumdan, olaylardan hiç haberi yoktur... Sana uzun bir gevezelik ziyafeti... Yalnız tavsiye ederim, biraz idare et... Sonra, zavallıyı İstanbul'a geldiğine, özellikle içimize düştüğüne pişman edersin... Korkutursun!”

Sonra Samim'e hitap ederek, “Anlıyorsunuz ya Samim Bey,” dedi. “Hanımın sözlerinin iyi bir özete ihtiyacı vardır... Ancak yüzde onu garanti ederim... Fazlasına karışmam...”

Saraylı Hanım karşılık olmak üzere kayıtsızca omuzlarını sallayarak Samim'in koluna yaslandı, uzaklaştılar.

Yürürken diyordu ki:

“Pertevcik hoş çocuktur... Daima şakalaşırız... Paşa da Allah için son derece iyi adamdır... Ne yapayım ki zavallı adamcağız layık olduğu kadına düşmemiş! Hanımefendi manasız, tatsız tuzsuz bir kadındır... Zaten bütün ailede bir Paşa, bir Pertev, bir de küçük Pervin vardır... En büyükleri Sadri Bey denilen adam tam anlamıyla somurtkan bir kaya parçasıdır... Küçük kız kardeşi Şadan da pek anası gibi değilse de o da soğukçadır... Şimdi kızlarını kocaya vermek istiyorlar... Hatta bu çaylar, ziyafetler hep bunun için... Koca arıyorlar... Ha, Samim, eğer evlenmek niyetindeysen, fırsatı kaçırma... Pervin Allah için kaçırılacak bıldırcın değildir... Bir kere zengin... Hem ne zengin... Paşa'nın yüz bin lira nakdi var diyorlar...”

Samim cevap verdi:

“Evet, Pervin Hanım'la konuştum... Pek hoş bir hanım...”

“Küçük Şadan hiç öyle değildir... Çehre pek fena değildir ama soğuktur, alımsızdır.”

Birdenbire durdu, “Hah işte,” dedi. “Şu piyanonun yanında ayakta üç hanım konuşuyor, gördün mü? Yüzü bizim tarafa dönük duran işte Şadan'dır...”

Samim birdenbire sarardı; bu gösterilen kadın taparcasına sevdiği genç kadındı.

Bu kadar aydır en ateşli bir aşkla temas etmiş, en samimi bir hayatla yaşamıştı. Hâlâ neydi, nasıl bir kadındı, bunu bilmiyordu. Hatta hissiyatına, heveslerine dahil olmak mümkün olamamıştı. Her teşebbüsünde belirsiz kalmıştı. Düşünüyordu. Sevmiş miydi? Sır! Neydi? Muamma! Bir rüya gibi anlaşılmadan yok olmuştu. Bir sfenks olarak görünmüş, bir sfenks olarak geçip gitmişti...

1923'te tefrika edilen ve ilk olarak 1924'te kitap olarak basılan *Karanfil ve Yasemin, Eylül*'le haklı bir şöhret kazanmış olan Mehmet Rauf'un dönem anlatıcılığında da ne kadar usta bir yazar olduğunu gösteren, oldukça önemli bir roman. Romanın arka planında, değişen Türkiye'nin değişen insanlarını, insan ilişkilerini, kıyafetlerini, çay partilerini tartışan yazar; ön plandaysa yoğun ve zorlu bir aşk hikâyesini, bu hikâyenin üç kahramanını da enfes tahlil yeteneğiyle irdeleyerek sunuyor.

Bugüne kadar hak ettiği ilgiyi görmeyen bu büyük roman, yazarının diline en az müdahaleyle günümüz Türkçesine uyarlandı.

#edebiyatımızınmirası #çağdaşlaşma #aşkücüçeni #müzik

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [📖](#) | [X](#) | [canyayinlari](#)

roman

ISBN 978-975-07-5145-5

9 789750 751455